

Föreskrifter för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser

IT-avdelningen, 2021-05-03



**Karolinska
Institutet**



Föreskrifter för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser

INNEHÅLL

Sammanfattning	1
Definitioner	1
Kompletterande dokument/riktlinjer/föreskrifter	1
Nyttjande av programvaror och programvarulicenser	2
Anställda (gäller även anknutna till KI)	2
Anställda doktorander och övriga anställda som studerar vid KI	3
Påföljder	3
Hantering av programvaror och programvarulicenser	4
Installation	4
Avinstallation/borttagning	5
Oklarheter/support	5

Diarienummer: 1-1044/2021	Dnr för föregående version:	Beslutsdatum: 2021-05-03	Giltighetstid: Tills vidare
Beslut: IT-Direktör		Dokumenttyp: Föreskrift	
Handläggs av avdelning/enhet: IT-Avdelningen		Beredning med:	
Revidering med avseende på: 2021-12-01 Anpassning till Riktlinjer för styrdokument (1-306/2019), uppdaterade hänvisningar till referenser samt smärre textjusteringar.			

Sammanfattning

Föreskrifterna beskriver vilka regler och ansvar slutanvändarna, licenssamordnare, prefekt/AC/forskningsledare, etc. har vid hantering av programvarulicenser samt eventuella påföljder som kommer om dessa regler ej efterlevs. Dokumenten innehåller även information om hantering av programvaror och programvarulicenser från införskaffning, installation, till avinstallation.

Definitioner

Anknutna till KI

Avser personer som inte är anställda av KI, men som utför ett uppdrag för KI:s räkning och inte erhåller ersättning i form av lön direkt från KI. En *Anknuten* till KI kan exempelvis vara konsult, stipendiat, läkare eller postdoc.

Anställda: Med anställd (hel eller deltid) avses personer som erhåller lön från KI och är registrerade i KI:s personalsystem Primula.

Lagen om offentlig upphandling (LOU)

[LOU \(2007:1091\)](#) är en lag i Sverige som reglerar köp som görs av myndigheter, såsom KI, som är finansierade med allmänna medel. Lagen som baseras på EU- direktiv (2004/18/EG) reglerar i detalj hur myndigheter får agera vid inköp och upphandling av bland annat programvarulicenser.

Programvara

Avser körbart program/applikation för dator och liknande hårdvara.

Programvarulicens

Avser tillåtelse från tillverkare/leverantör att bruka dennes programvara i enlighet med gällande avtal och villkor.

Upphovsrätt

En programvara är en immateriell rättighet som skyddas av upphovsrätt genom upphovsrättslagen (Lag 1960:729). Reglerna inom upphovsrätten ger innehavaren av upphovsrätten ensamrätt att bestämma hur programvaran ska användas. Lagstiftning eller praxis kan också medge skadestånd till innehavaren av upphovsrätten och förbud för annan att nyttja verket. Detta stipuleras oftast i användar- och licensvillkor samt i de avtal som tecknas.

Kompletterande dokument/riktlinjer/föreskrifter

Riktlinjer för övergripande roll- och ansvarsfördelning för gemensam licenssamordning, dnr 1–1046/2021

Inkluderar bland annat en generell roll- och ansvarsfördelning över de funktioner och roller som hanterar programvaror och programvarulicenser på något sätt inom KI.

[Föreskrifter och anvisningar för anknytning, dnr 1-683/2019](#). Dessa föreskrifter gäller för personer som inte är anställda vid Karolinska Institutet (KI), men som deltar i verksamheten vid KI inom ramen för anställningen hos en annan arbetsgivare. Föreskrifterna gäller även för personer som erhåller stipendier som postdoktor eller som har annan huvudsaklig försörjning

[Programvarukatalogen](#)

Innehåller de programvaror som erbjuds centralt av KI. Till detta finns även länk till information om priser.

Villkor för nyttjande av centralt förmedlade licenser samt krav och kvalificeringskriterier för inköp och central hantering av programvaror, dnr 1-1045/2021.

Beskriver vilka villkor som gäller för användare som nyttjar IT-avdelningens centralt förmedlade programvaror samt de krav och kvalificeringskriterier som gäller för att IT-avdelningen ska köpa in och hantera den inköpta programvaran centralt.

[Riktlinjer om immateriella tillgångar och näringslivssamverkan, 4.5 Tredje Parts IP* rättigheter, dnr 1-610/2017:](#)

Riktlinjer om immateriella tillgångar och näringslivssamverkan

3 (7)

uppfyllas. Patientdata kan i vissa fall ägas av Stockholms läns landsting (SLL) och i dessa fall gäller regelverket för landstinget.

4.5 Tredje parts IP-rättigheter

Anställda vid KI ska respektera tredje parts IP-rättigheter, dvs inte göra intrång i annans IP-rättigheter.

*IP = *Intellectual Property*

[Upphandlingsregler för Karolinska institutet, dnr 1-73/2016](#)

LOU gäller för all upphandling vid Karolinska Institutet (KI), oavsett om upphandlingen finansieras med anslagsmedel eller externa medel. Lagen gäller också vid upphandling i KI:s bolag och stiftelser.

Nyttjande av programvaror och programvarulicenser

På KI finns olika användargrupper. Dessa går att dela in i två huvudkategorier: *Anställd* och *Anknuten till KI*. Nedan följer en beskrivning över några användargrupper och vilka regler och vilket ansvar som åligger dessa grupper.

De centrala licenserna hyrs ut till institutioner och avdelningar enligt de villkor som finns angivna i programvarukatalogen som finns publicerad på medarbetarportalen samt *Villkor för nyttjande av centralt förmedlade licenser samt krav och kvalificeringskriterier för inköp och central hantering av programvaror, dnr 1-1045/2021*

Anställda (gäller även anknutna till KI)

Det åligger varje enskild användare att i sitt eget nyttjande av KI:s programvaror och programvarulicenser efterleva upphovsrätten, upphovsrättsinnehavarnas särskilda villkor, de villkor som publiceras på KI:s medarbetarportal samt KI:s interna föreskrifter.

Inom varje ämnesområde finns ofta ett antal icke-kommersiella program som används, men som ligger utanför KI:s programvaruutbud. Installation av dessa programvaror sker i samråd med lokal licenssamordnare.

Programvaror som erbjuds gratis för privatpersoner medför ofta en licenskostnad för företag/myndigheter och ska, som huvudregel, inte installeras på KI:s datorer. Det är viktigt att säkerställa vad licensvillkoren säger kring den enskilda programvaran. För mer information gällande gratisprogramvaror, se [Programvarukatalogen](#) publicerad på medarbetarportalen. Programvarulicenser inköpta för privat bruk får inte installeras på KI:s datorer. Tveksamheter angående ovan ska diskuteras i samråd med lokal licenssamordnare.

Anställda får endast nyttja KI:s programvaror på privat dator om följande villkor uppfylls:

1. Avtalet (nyttjanderättsvillkoren) tillåter detta
2. Den anställda är införstådd i dessa nyttjanderättsvillkor.
3. Att programvaran kan installeras/aktiveras av användaren själv.
4. Att användaren är införstådd med att KI inte supporterar programvara som tillhandahålls och används på privat dator

Personer anknutna till KI får inte nyttja KI:s programvarulicenser i andra sammanhang än för arbete för KI:s räkning.

KI:s programvaror får inte användas i kommersiella sammanhang. Med detta avses att de nyttjas i vinstdrivande syfte eller i forskningsprojekt som finansieras av vinstdrivande verksamhet och där resultatet av forskningsprojektet inte är offentligt.

Programvara och licenskoder ska hanteras på ett sådant sätt att otillbörlig användning förhindras.

Anställda doktorander och övriga anställda som studerar vid KI

Doktorand, som både är anställd och student, vid KI har möjlighet att i sina studier nyttja studentprogramvaror, dock får dessa inte användas i arbetsrelaterade sammanhang.

Studentprogramvaror får endast installeras på doktorandens privatägda dator och ej på datorer ägda av KI.

I övrigt, se ovan för föreskrifter för nyttjande av programvaror för anställda och anknutna till KI.

Påföljder

Upphovsrättsintrång

Programvara är en immateriell rättighet som definieras som ”litterärt verk” och omfattas därför av upphovsrätten. Den som utan lov använder sig av ett skyddat verk – såsom nyttjande av programvara utan licens eller ett nyttjande utöver vad som anges i nyttjandevillkoren – är skyldig till upphovsrättsintrång vilket kan leda till civil- eller straffrättsliga åtgärder.

Till påföljd kan kopplas skadestånd och förverkande av eventuell programvarulicens. En anställds regelöverträdelse kan bli ett fall för personalansvarsnämnden och kan i mycket allvarliga fall även utgöra skäl för avsked.

Hantering av programvaror och programvarulicenser

Införskaffning

Vid införskaffning av programvara ska befintliga leverantörens avtal och villkor först kontrolleras. Se även information som finns i [Programvarukatalogen](#) på medarbetarportalen. Vid eventuella frågor kring införskaffning kan den centrala licensfunktionen rådfrågas. Se också *Villkor för nyttjande av centralt för-medlade licenser samt krav och kvalificeringskriterier för inköp och central hantering av programvaror, dnr 1-1045/2021*.

Möjligheten att nyttja befintliga programvaror/system/verktyg ska alltid övervägas innan något nytt köps in.

- Enstaka programvaruinköp, titlar som inte ingår i [Programvarukatalogen](#), ska hanteras av lokal licenssamordnare vid institutionen eller för de institutioner som tillhör Samordnad IT (SamIT), den centrala Licensfunktionen vid ITA. Vid behov av programvaror utöver det som finns inkluderat i [Programvarukatalogen](#), ska inköp ske via upphandlad licenspartner i första hand. De programvarulicenser som köps in lokalt av en institution ägs nyttjanderätten av KI och inte av den enskilda institutionen,
- Då KI är en statlig myndighet krävs att samtliga programvaruinköp sker enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU). Vid övriga behov och inköp ska möjlig samordning undersökas via Licensfunktion vid ITA enligt *Villkor för nyttjande av centralt för-medlade licenser samt krav och kvalificeringskriterier för inköp och central hantering av programvaror, dnr 1-1045/2021*

Installation

Inom KI ska installationer av programvara endast utföras av personer som tilldelats sådan behörighet. För datorer inom samordnad IT distribuerar centrala IT i huvudsak installationen till Software Center eller Self Service för användare att installera. För datorer utanför samordnad IT ska lokal licenssamordnare utföra installationen. Om användaren själv gör installationen ska lokal licenssamordnare underrättas och godkänna installationen.

Datorer inköpta i ett projekt som finansieras av exempelvis forskningsanslag räknas som KI:s egendom då forskningsanslag är allmänna medel. Detta gäller även de programvaror och programvarulicenser som köps in och installeras på dessa datorer.

Programvaruinstallationer får inte utföras utan att giltig licens finns för respektive installation. Programvaror inköpta och ägda av tredje part (privat eller av annan organisation än KI) får, under inga omständigheter installeras på KI ägd utrustning. Vid osäkerhet, kontakta Licensfunktionen vid IT-avdelningen genom att skapa ett ärende i selfservice.ki.se.

Gäller endast för institutioner inom Samordnad IT (SamIT): Verifikat (licensbevis och/eller faktura) på att licensen har inköpts av institution skickas till centrala Licensfunktionen vid ITA genom att skapa ett ärende i selfservice.ki.se och bifoga verifikatet i detta ärende.

Avinstallation/borttagning

Anställda (gäller även Anknuten till KI)

Vid avslutad anställning/avslutat uppdrag vid KI ska all programvara tillhandahållen av KI avinstalleras från den anställdes/anknutnes dator (gäller även om datorn byter användare eller ska avyttras). Detta gäller såväl datorer ägda av KI som datorer ägda av den anställde, där programvaror för hemanvändning har installerats.

Oklarheter eller misstänkta oegentligheter

Anställda (gäller även Anknuten till KI)

Då oklarheter och/eller misstänkta oegentligheter uppstår vad gäller hantering av programvara och licenser ska följande tjänster/funktioner konsulteras i nämnd ordning: medarbetarportalen, lokal licenssamordnare, prefekt/AC, Helpdesk, Licensfunktionen vid IT-avdelningen.

Kontakt med Helpdesk samt Licensfunktionen vid IT-avdelningen sker i huvudsak via selfservice.ki.se.